

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

45

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-64-8

BRNO 2004

3001-

9395458

PŘEHLED VÝZKUMŮ 45

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
- Odpovědný redaktor: doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Ing. Petr Škrdla, PhD., Mgr. Balázs Komoróczy, PhDr. Lubomír Šebela, CSc.,
PhDr. Rudolf Procházka, CSc., PhDr. Jiří Doležel, Dana Gregorová, Alice Del
Maschio
- Na titulním listě: Jeskyně Švédův stůl. Foto Jiří A. Svoboda
- Tisk: Bekros
- Náklad: 400 ks

© 2004 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

břehu říčky Hloučely s nadmořskou výškou v rozmezí 244 až 250 metrů. Na ZM 1:10 000, list 24-24-06, ji najdeme v širším okolí bodu o souřadnicích 463 mm od Z s.č. a 44 mm od J s.č.

V měsících září a října 2003 probíhaly zemní práce související s rekonstrukcí čerpací stanice pohonných hmot EUROOIL v Mostkovicích. Při hloubení výkopů pro napojení kanalizace a prohlubování silničního příkopu došlo k narušení několika pravěkých objektů. Provedený záchranný archeologický výzkum ovzorkoval a zdokumentoval celkem 5 sídlištních jam náležejících kultuře s lineární keramikou. Skromný keramický inventář bohužel nedovoluje bližší datování v rámci jejího vnitřního chronologického členění.

V kontextu již známých nálezů (cf. např. Gottwald 1924, 12; týž 1931, 15) se jedná o další doklad existence zemědělské osady neolitického lidu, který se přemisťoval v rámci vhodných poloh v blízkosti dnešní obce.

Pavel Fojtík, ÚAPP Brno

Literatura

Gottwald, A. 1924: Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku. Prostějov

Gottwald, A. 1931: Můj archeologický výzkum. Prostějov

Resumé

Mostkovice (Bez. Prostějov), „Tankstelle EUROOIL“. LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (k. ú. Hejčín, okr. Olomouc)

Mrštíkovo náměstí. LnK, VpK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Na polykulturní lokalitě bylo doloženo osídlení z neolitu (viz kap. Encoliti).

Jakub Vrána, AC Olomouc

Resumé

Olomouc (Bez. Olomouc). Mrštík Platz. LBK, StBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (k. ú. Neředín, okr. Olomouc)

„Mýlina“. MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum prováděný v roce 2002 na lokalitě Olomouc – Neředín, trať „Mýlina“, navázal na výzkumy z let 1998-2001. Lokalita se nachází na západním okraji Olomouce na dvou návrších nad zaniklou vodotečí orientovaných ve směru SV-JZ. Výzkum v roce 2002 se zaměřil především na návrší orientované k JZ. Na mapě ZM 1:10 000, list 24-22-19, je plocha výzkumu ohraničena těmito koordináty ZSČ: JSČ – 140 : 260, 151 : 256, 137: 252, 149 : 251, nadmořská výška kolísala od 240-245 m n. m. Celkem bylo prozkoumáno 735 pravěkých objektů na 15 parcelách rodinných domků, v trasách komunikací a inženýrských sítí.

V roce 2002 se poprvé podařilo odkrýt a prozkoumat 5 objektů kultury s moravskou malovanou keramikou, jejíž materiál se sporadicky objevoval v kulturní vrstvě vyplňující pramenou pánev zaniklé vodoteče. Jedná se patrně o okrajovou část sídliště, které pokračuje ve směru SV.

Výzkum se v roce 2003 zaměřil především na návrší orientované ve směru JZ. Plocha výzkumu je ohraničena stejnými koordinátami jako v r. 2002 (srov. výše). Celkem bylo prozkoumáno 330 pravěkých objektů na 16 parcelách rodinných domků, v trasách komunikací a při budování inženýrských sítí v souvislosti s rekonstrukcí třídy Míru, která se nachází na severním okraji lokality. Celkový počet objektů zkoumaných od roku 1998 tak dosáhl čísla 1624.

K nejstarším objektům můžeme zařadit velkou kruhovou zásobní jámu o průměru 7,5 m, patřící podle velmi zlomkovitého keramického materiálu a štípané industrie kultuře s moravskou malovanou keramikou, jejíž materiál se sporadicky objevoval i v kulturní vrstvě vyplňující pramenou pánev zaniklé vodoteče. Jedná se patrně o okrajovou část sídliště, které pokračuje ve směru SV.

Výzkum na této lokalitě bude pokračovat i v roce 2004.

Jaroslav Peška, Filip Šrámek, AC Olomouc

Resumé

Olomouc (Kataster Neředín, Bez. Olomouc). „Mýlina“. MBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

PROSTĚJOV (k. ú. Držovice, okr. Prostějov)

„Bezděkov“. LnK, MMK. Sídliště. Záchranný výzkum.

V měsíci červnu 2003 probíhaly zemní práce související s rekonstrukcí plynovodu DN 500 mezi Prostějovem a Blatcem. Stopy pravěkého osídlení byly proti očekávání zachyceny i v prostoru Romžské nivy, a to v polní trati „Bezděkov“ na katastru Držovic (ZM 1:10 000, list 24-24-8, 34 mm od Z s. č. a 158 mm od J s. č.). Nálezy dokládají osídlení místa a jeho nejbližšího okolí v průběhu LnK, MMK a v době hradištní. V případě nálezů zlomků středověké až novověké keramiky se zřejmě jedná o materiál přemístěný během dřívějších zemědělských aktivit.

Existenci archeologických situací v obtížně „čitelných“ stěnách výkopu rekonstruovaného plynovodu indikovaly stěpy v zemině přemístěné mechanizací. Zčištěním profilu byl získán stratigrafický řez, jehož dvě spodní vrstvy obsahovaly archeologické nálezy; horní hnědá prachová hlína keramiku MMK, spodní prohlíněná jílovitá hlína keramiku LnK. Tato nově zjištěná lokalita výrazným způsobem doplňuje naše doposud velmi útržkovité poznatky o osídlení prostoru v záplavové oblasti meziříčí Hloučely a Romže.

Miroslav Šmíd, ÚAPP Brno

Resumé

Prostějov (Kataster Držovice, Bez. Prostějov). „Bezděkov“. LBK, MBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

PŘÍBRAM (okr. Brno-venkov)

Východní okraj obce. Neolit. Sídliště (?). Povrchový průzkum.

Na plochem temeni táhlého, k východu klesajícího návrší 100-300 V obce jsme při sběru dne 7. 2. 2004 našli několik neolitických artefaktů (ZM 1:25 000, mapa 24-332 Mohelno, 416 mm od Z s. č. a 373 mm od J s.č.). Nadmořská výška se

pohybuje mezi 425-430 m. V podloží se nacházejí svahové hlíny kryjící zvětralé ruly moravika.

Nalezeno bylo několik kusů kamenné štípané industrie a keramický střep zhotovený z hmoty se silnou příměsí písčitého ostřiva. Z hlediska použité suroviny je štípaná industrie z rohovce typu Krumlovský les, varieta II (7 ks; 1 kus je přepálený). Typologicky ji tvoří čepelový ústěp, ústěpy a odpad.

„Dubecké“. Neolit. Sídliště (?). Povrchový průzkum.

Na terasovém stupni táhlého, k jihovýchodu klesajícího návrší 1 km JV obce bylo při sběru dne 7. 2. 2004 nalezeno řídce rozptýleno několik neolitických předmětů (ZM 1:25 000, mapa 24-332 Mohelno, 423 mm od Z s. č. a 328 mm od J s.č.). Nadmořská výška se pohybuje mezi 410-415 m. V podloží se nacházejí svahové hlíny a spraše kryjící zvětralé ruly moravika.

Silně poškozený polotovár sekerky z chloritické zelené břidlice želešické proveniencí dokládá skupinu broušené kamenné industrie. Dále jsme našli zvětralý střep obsahující drčené úlomky hornin moravika a křemene. Další písčité střep je zdoben obvodovými rýhami a lištou, jeho datace je však problematická. Nálezy uzavírá oboustranně zlomená čepel z rohovce typu Krumlovský les, varieta I.

Martin Kuča, Milan Vokáč, Josef Kovář, FF MU Brno

Resumé

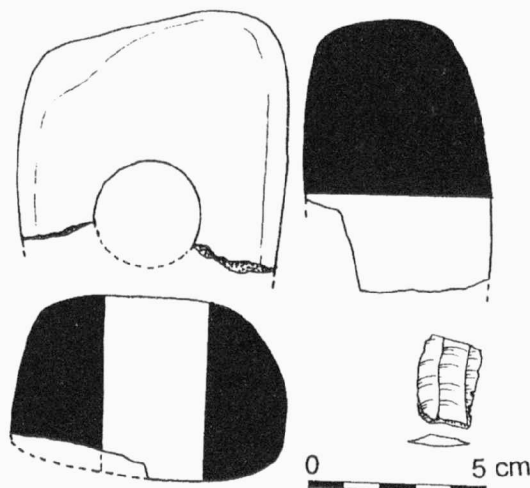
Příbram (Bez. Brno-venkov). Ostrand der Gemeinde. Neolithikum. Siedlung (?). Oberflächensammlung.

Příbram (Bez. Brno-venkov). „Dubecké“. Neolithikum. Siedlung (?). Oberflächensammlung.

RATIBOŘICE (okr. Třebíč)

„Proklaty“. MMK (?). Náhodný nález. Povrchový sběr.

Lokalita leží asi 1,3 km SVV obce v místní trati „Proklaty“ na katastru Ratibořic v místě vymezeném v ZM 1:10 000, mapový list 23-44-09, 20 mm V s. č. a 145 mm J s. č. Je umístěna na jižním, výrazně členitém svahu nad Ratibořickým potokem v nadmořské výšce 485-488 m. Povrchovým sběrem zde Pavel a Jaroslava Škrdlovi zjistili několik nových archeologických předmětů (obr. 8). Z nich vyniká tyl sekeromlatu, na jehož zhotovení byl využit amfibolický diorit původem z metabazitové zóny brněnského masivu. Další artefakt představuje čepel z kvalitní šedozelenavé plazmy, vytěžené jádro z rohovce typu Krumlovský les variety I a ústěp z kusového křišťálu (proveniencí z okolí Kněžic u Brtnice). Tato štípaná industrie byla nalezena rozptýlena v poli směrem na západ až do vzdálenosti 200 m od základního bodu. Ze starších nálezů učiněných v 1. polovině 20. století p. Bulou a F. Papouškem je z tratě „Proklaty“ několik kusů broušené industrie, jako 2 sekerky a klínek ze zelené břidlice a zlomek mlatu z gabra (?) (Vidomec F. a V. 1951, 182). Podle přítomnosti kusového křišťálu, použité suroviny na výrobu broušené industrie (amfibolický diorit) a geografické pozice lokality na samém okraji pravěké sídelní oikumeny můžeme předběžně nalezený materiál datovat do kultury s moravskou malovanou keramikou.

Obr. 8. Ratibořice. Neolitická kamenná industrie. Ratibořice. Neolithische Steinindustrie.

Neolitická keramika až na jeden sporný kousek chybí a naskytá se otázka interpretace jednotlivých nálezů kamenné industrie – indicie blízkého sídliště (?), rozptýl artefaktů v širším zázemí sídliště (?), komunikační trasy (?), získávání surovin (?) aj.

V jižní části lokality v okolí křovinatého místa při okraji terasy se koncentrují nálezy raně středověké až novověké keramiky ze 13.-17. století. Z nich nejstarší jsou početné tuhové střepy z hrnců i zásobnic zdobené radélkem, rýhami a žlábkou z 1. poloviny 13. století. Ty souvisí se středověkou osadou Proklaty uvedenou v pramenech 14.-15. století (Nekuda 1961, 68; Košťuřík a kol. 1986, 235).

Milan Vokáč, FF MU Brno
Pavel Škrdl, Třebíč

Literatura

- Košťuřík, P. a kol. 1986: Pravěk Třebíčska. Brno.
Nekuda, V. 1961: Zaniklé osady na Moravě v období feudalismu. Brno.
Vildomec, F. – Vildomec, V. 1951: Soupis prehistorických nálezů Moravskobudějovicka. Strojopis uložený v ZMM Třebíč.

Resumé

Ratibořice (Bez. Třebíč). „Proklaty“. MBK (?), Einzelfund. Oberflächensammlung.

SENTICE (okr. Brno-venkov)

„Čtvrť“. LnK. Sídliště. Povrchový průzkum.

Při povrchovém průzkumu bylo přibližně mezi Senticemi a Čebínem objeveno nové sídliště lidu s lineární keramikou v trati Čtvrť (1 km SV od kostela v obci). Nevýrazné střepy z narušených objektů jsou drobné, zastoupeny jsou jednak písčité, jednak plavené. Soubor keramiky doprovází kamenná ští-